

IV

(Egyéb jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI TÉRSÉG

EFTA FELÜGYELETI HATÓSÁG

AZ EFTA FELÜGYELETI HATÓSÁG HATÁROZATA

90/04/COL

(2004. április 23.)

egy új, 24c. fejezettel való kiegészítés által az állami támogatással kapcsolatos eljárási jogi és anyagi jogi szabályok negyvenhatodik alkalommal történő módosításáról: Az állami támogatás szabályainak a közszolgálati műsorszolgáltatásra történő alkalmazása

AZ EFTA FELÜGYELETI HATÓSÁGA,

TEKINTETTEL az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra ⁽¹⁾ és különösen annak 26. jegyzőkönyve 61–63. cikkére,

TEKINTETTEL az EFTA-államok között létrejött, a Felügyeleti Hatóság és a Bíróság létrehozásáról szóló megállapodásra ⁽²⁾ és különösen annak 3. jegyzőkönyve I. részének 24. cikkére, 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjára és 1. cikkére,

MIVEL a Felügyeleti Hatóságról és a Bíróságról szóló megállapodás 24. cikke alapján az EFTA Felügyeleti Hatóság juttatja érvényre az EGT-megállapodás állami támogatásra vonatkozó rendelkezéseit,

MIVEL a Felügyeleti Hatóságról és a Bíróságról szóló megállapodás 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja alapján az EFTA Felügyeleti Hatóság közleményeket vagy iránymutatásokat ad ki az EGT-megállapodásban tárgyalt ügyekre vonatkozóan, ha a megállapodás vagy a Felügyeleti Hatóságról és a Bíróságról szóló megállapodás kifejezetten így rendelkezik, vagy ha az EFTA Felügyeleti Hatóság ezt szükségesnek véli,

EMLÉKEZTETVE az EFTA Felügyeleti Hatóság által 1994. január 19-én elfogadott ⁽³⁾, az állami támogatással kapcsolatos eljárási jogi és anyagi jogi szabályokra ⁽⁴⁾,

⁽¹⁾ A továbbiakban: EGT-megállapodás.

⁽²⁾ A továbbiakban: a Felügyeleti Hatóságról és a Bíróságról szóló megállapodás.

⁽³⁾ Először a HL L 231., 1994.9.3-i számában, valamint annak 32. EGT-kiegészítésében tették közzé ugyanazon a napon, a legutóbb a 2004. március 31-i 62/04/COL határozat módosította (még nem tették közzé).

⁽⁴⁾ A továbbiakban: az állami támogatási iránymutatások.

MIVEL 2001. október 17-én az Európai Bizottság elfogadta az állami támogatási szabályoknak a közszolgálati műsorszolgáltatásra történő alkalmazására vonatkozó elveket megállapító új közleményt ⁽⁵⁾,

MIVEL ez a közlemény az Európai Gazdasági Térségre is vonatkozik,

MIVEL az EGT állami támogatási szabályainak egységes alkalmazását biztosítani kell az egész Európai Gazdasági Térségben,

MIVEL az EGT-megállapodás XV. mellékletének végén, az „ÁLTALÁNOS” címsor II. pontja szerint az EFTA Felügyeleti Hatóság – a Bizottsággal folytatott konzultációt követően – az Európai Bizottság által elfogadottaknak megfelelő jogi aktusokat fogad el,

Az Európai Bizottsággal folytatott konzultációt követően,

EMLÉKEZTETVE arra, hogy az EFTA Felügyeleti Hatóság a kérdéssel kapcsolatban az EFTA-államokkal többoldalú tárgyalásokon konzultációt folytatott,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. Az állami támogatásról szóló iránymutatást egy új, 24C. fejezettel kell kiegészíteni, amelynek címe „Az állami támogatás szabályainak a közszolgálati műsorszolgáltatásra történő alkalmazása.” Az új fejezetet e határozat I. melléklete tartalmazza.

⁽⁵⁾ A Bizottság közleménye az állami támogatás szabályainak a közszolgálati műsorszolgáltatásra történő alkalmazásáról, HL C 320., 2001.11.15., 5. o.

2. Az EFTA-államokat a határozat egy példányát és a mellékletet is tartalmazó levélben tájékoztatják.
3. Az Európai Bizottságot – az EGT-megállapodás 27. jegyzőkönyvének d) pontjával összhangban – e határozat példányával és a melléklettel együtt kell értesíteni.
4. Ezt a határozatot – az I. melléklettel együtt – az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* EGT-re vonatkozó részében, illetve EGT-kiegészítésében közzé kell tenni.
5. Ez a határozat angol nyelven hiteles.

Kelt Brüsszelben, 2004. április 23-án.

Az EFTA Felügyeleti Hatóság részéről

Hannes HAFSTEIN
az elnök

Einar M. BULL
a testület tagja

MELLÉKLET

24C. AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁS SZABÁLYAINAK A KÖZSZOLGÁLATI MŰSORSZOLGÁLTATÁSRA TÖRTÉNŐ ALKALMAZÁSA ⁽¹⁾**24C.1. Bevezetés**

1. Az elmúlt két évtizedben a műsorszolgáltatás jelentős változásokon ment át. A monopóliumok megszüntetése, az új szereplők megjelenése és a gyors technológiai fejlődés alapjaiban változtatta meg a versenykörnyezetet. A televíziós műsorszolgáltatás hagyományosan egy meghatározott kör számára fenntartott tevékenység volt. A kezdetektől többnyire közvállalkozások monopóliuma volt, főként a műsorszórási frekvenciák korlátozott elérhetősége és a magas belépési korlátok következményeként.
2. Az 1970-es években azonban a gazdasági és technológiai fejlődésnek köszönhetően az EFTA-államoknak egyre több lehetőségük nyílt arra, hogy más üzemeltetők számára is engedélyezzék a műsorszolgáltatást. Az EFTA-államok ezért úgy döntöttek, hogy lehetővé teszik a versenyfeltételek érvényesülését a piacon. Ez a fogyasztóknak szélesebb választási lehetőséget biztosított, mivel számos további csatorna és új szolgáltatás vált elérhetővé; emellett kedvezett a nagy európai üzemeltetők megjelenésének és erősödésének, az új technológiák fejlődésének és a pluralizmus növekedésének az ágazatban. Míg a piacon lehetővé tették a versenyfeltételek érvényesülését, az EFTA-államok úgy látták, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatást fenn kell tartani, biztosítandó, hogy a műsorszolgáltatás számos területet felöleljen, és kielégítse azon igényeket, amelyeket a magánüzemeltetők nem feltétlenül elégítenének ki kellő mértékben.
3. A megnövekedett verseny és az állami finanszírozású üzemeltetők jelenléte miatt egyre növekedett az aggodalom azzal kapcsolatban, hogy a versenyfeltételek egyenlők-e, amire a magánüzemeltetők fel is hívták a Hatóság figyelmét. A panaszok túlnyomó többségében azt állítják, hogy megsértették az EGT-megállapodás 61. cikkét azon közfinanszírozási programok esetében, amelyeket a közszolgálati műsorszolgáltatók javára hoztak létre.
4. Ezek az iránymutatások meghatározzák az EGT-megállapodás 61. és 59. cikke (2) bekezdésének a közszolgálati műsorszolgáltatás állami finanszírozására történő alkalmazása során a Hatóság által követendő elveket. Ez a Hatóságnak az e területen folytatott politikáját a lehető legátláthatóbbá teszi.

24C.2. A közszolgálati műsorszórás szerepe

1. A közszolgálati műsorszolgáltatásról szóló, 1999. január 1-jétől tanácsi és az EK-tagállamok kormányképviselői által hozott állásfoglalás (a továbbiakban: közszolgálati műsorszolgáltatásról szóló állásfoglalás) ⁽²⁾ szerint: „a közszolgálati műsorszolgáltatás – a köz érdekében végrehajtott kulturális, társadalmi és demokratikus feladatait tekintetbe véve – alapvető jelentőségű a demokrácia, a pluralizmus, a társadalmi kohézió, valamint a kulturális és nyelvi sokszínűség biztosításának szempontjából.”
2. A közszolgálati műsorszolgáltatás, noha gazdasági vonatkozása vitathatatlan, nem hasonlítható össze más gazdasági ágazatok közszolgáltatásaival. Nincs még egy olyan szolgáltatás, amely egyazon időben a lakosság ilyen széles köréhez elér, ilyen sok információt és tartalmat ad tovább, és ezáltal mind az egyén, mind a köz véleményét közvetíti és befolyásolja.
3. A közszolgálati műsorszolgáltatás fontos szerepet játszik a kulturális sokszínűség támogatásában valamennyi országban, valamint az oktatási programok biztosításában, a közvélemény elfogulatlan tájékoztatásában, a pluralizmus garantálásában és a demokratikus és térítésmentes minőségi szórakoztatásban ⁽³⁾.
4. Továbbá a műsorszolgáltatást általában nagyon megbízható információforrásnak tekintik, és a lakosság nem elhanyagolható hányada számára a fő információforrást jelenti. Így gazdagítja a nyilvános vitákat, és végezetül biztosítja, hogy minden állampolgár megfelelő mértékben vehessen részt a közéletben.
5. Általában véve a közszolgáltatás szerepét ⁽⁴⁾ az EGT-megállapodás ismeri el. A kulcsrendelkezés e tekintetben az 59. cikk (2) bekezdése, amely a következőképpen szól: „Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vagy a jövedelemtermelő monopólium jellegű vállalkozások olyan mértékben tartoznak e szerződés szabályai, különösen a versenyszabályok hatálya alá, amennyiben ezek alkalmazása sem jogilag, sem ténylegesen nem akadályozza a rájuk bízott sajátos feladatok végrehajtását. A kereskedelem fejlődését ez nem befolyásolhatja olyan mértékben, amely ellentétes a szerződő felek érdekeivel.”

⁽¹⁾ E fejezet alapjául nagy részben az állami támogatás szabályainak a közszolgálati műsorszolgáltatásra történő alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény szolgál, HL C 320., 2001.11.15., 5. o.

⁽²⁾ HL C 30., 1999.2.5., 1. o.; a 118/1999 határozattal az EGT-megállapodás X. mellékletének 4. pontjába építették be olyan jogi aktusként, amelyet a szerződő feleknek figyelembe kell venniük, HL L 325., 2000.12.21., 33. o. és 60. EGT-kiegészítés, 2000.12.21., 423. o. (izlandi nyelven) és 424. o. (norvég nyelven), hatálybalépés: 1999.10.1.

⁽³⁾ „Az európai audiovizuális politika digitális korszaka.” Az audiovizuális politikával foglalkozó magas szintű EK-csoport jelentése, 1998.

⁽⁴⁾ Ennek az iránymutatásnak az alkalmazásában a „köszolgáltatás” kifejezés az EGT-megállapodás 59. cikkének (2) bekezdésében használt „általános gazdasági érdekű szolgáltatás” kifejezésnek felel meg.

6. Az Európai Községek Bírósága két ügyben is elismerte azt, hogy az EK-Szerződés⁽⁵⁾ 86. cikkének (2) bekezdése alapján a televíziós műsorszolgáltatás „általános érdekű gazdasági szolgáltatásnak” tekinthető. Az Európai Községek Bírósága kiemelte, hogy ezek a szolgáltatások a versenyszabályok hatálya alá tartoznak addig, ameddig be nem bizonyosul, hogy a szabályok alkalmazása összeegyeztethetetlen feladatuk ellátásával⁽⁶⁾.
7. A közszolgálati műsorszolgáltatásról szóló állásfoglalás – tekintettel a műsorszolgáltatási ágazat különleges jellegerére – megállapította azokat az elveket és feltételeket, amelyek szerint az Európai Községeket létrehozó szerződés előírásait erre az ágazatra alkalmazni kell:

„Az Európai Községet létrehozó szerződés rendelkezései nem érintik a tagállamoknak azt a hatáskörét, hogy közszolgálati műsorszolgáltatást finanszírozzanak, amennyiben az ilyen finanszírozást a műsorszolgáltató szervezeteknek az egyes tagállamok által átruházott, meghatározott és megszervezett közszolgálati feladat ellátásához nyújtják, és amennyiben az ilyen finanszírozás a Községen belüli kereskedelmi és versenyfeltételeket nem befolyásolja a közös érdekekkel ellentétes mértékben, ugyanakkor e tekintetben a közszolgálati feladat megvalósulását is figyelembe kell venni.”

Mivel az állásfoglalás olyan jogi aktusként van beépítve az EGT-megállapodásba, amelyet a szerződő feleknek figyelembe kell venni⁽⁷⁾, az idézetben szereplő elvek alkalmazása az EGT-ben is szükséges.

8. A közszolgálati műsorszolgáltatásról szóló állásfoglalás is megerősítette a közszolgálati műsorszolgáltatás jelentőségét a társadalmi, demokratikus és kulturális életben. „A közszolgálati műsorszolgáltatás különleges kötelezettsége teljesítéséhez szükséges előfeltétel, hogy a széles közönség megkülönböztetésmentesen és egyenlő esélyekkel jusson hozzá a különböző csatornákhöz és szolgáltatásokhoz.” Továbbá a közszolgálati műsorszolgáltatásnak a „technológiai fejlődésre kell épülnie,” el kell juttatnia „az új audiovizuális és információs szolgáltatások és az új technológiák előnyeit a nagyközönséghez,” és vállalnia kell „a digitális kor tevékenységeinek fejlesztését és diverzifikálását.” Végül „a közszolgálati műsorszolgáltatásnak továbbra is a programok széles skáláját kell nyújtania a tagállamok által meghatározott feladatával összhangban, hogy a társadalom egészéhez szóljon; ebben az összefüggésben a közszolgálati műsorszolgáltatás jogosan törekszik arra, hogy a közönség széles rétegeit érje el.”
9. Tekintettel a műsorszolgáltatási ágazat e jellemző tulajdonságaira, egy közszolgálati feladat, amely – az állásfoglalás megállapítása szerint – „feladatával összhangban programok széles skáláját” öleli fel, elvben jogszerűnek tekinthető, mivel kiegyensúlyozott és változatos programkínálatra törekszik, képes megtartani a közönség meghatározott részét a közszolgálati műsorszolgáltatók számára, és így biztosítani feladata teljesítését, azaz a társadalom demokratikus, társadalmi és kulturális igényeinek kielégítését, valamint a pluralizmus garantálását.
10. Meg kell jegyezni, hogy a kereskedelmi műsorszolgáltatók, amelyek közül sokan közszolgálati követelmények hatálya alá tartoznak, szintén szerepet játszanak a jegyzőkönyv célkitűzéseinek elérésében, annyiban, hogy hozzájárulnak a pluralizmushoz, gazdagítják a kulturális és politikai vitákat, és bővítik a programválasztékot.

24C.3. Jogi összefüggés

1. Az állami támogatási szabályok közszolgálati műsorszolgáltatásra történő alkalmazásánál számos különböző tényezőt kell figyelembe venni. Az EGT-megállapodás tartalmazza az állami támogatásról szóló 61. cikket, valamint az EGT-megállapodás szabályai és a versenyszabályok alkalmazásáról szóló 59. cikk (2) bekezdését, különös tekintettel az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokra. A Felügyeleti Hatóságról és a Bíróságról szóló megállapodás megállapítja az állami támogatással kapcsolatos ügyek eljárási szabályait.
2. Az Európai Községek esetében az Amszterdami Szerződés bevezetett egy konkrét szerződést (az EK-Szerződés 16. cikke) az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokról és egy értelmező jegyzőkönyvet a közcélú műsorszolgáltatás rendszeréről. A Maastrichti Szerződés már bevezetett egy olyan cikket, amely meghatározza a Községnek a kultúra területén betöltött szerepét (az EK-Szerződés 151. cikke) valamint egy lehetséges összeegyeztethetőségi záradékot (az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének d) pontja) a kultúra előmozdítására szánt állami támogatásról. Az EGT-megállapodás nem tartalmazza az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének d) pontjához hasonló „kulturális mentességet”. Ez azonban nem jelenti az ilyen intézkedésekre vonatkozó mentességek kizárását. Ahogyan azt a hatóság korábbi esetekben is elfogadta, az ilyen támogatási intézkedéseket az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerint kulturális alapon jóvá lehet hagyni⁽⁸⁾.

⁽⁵⁾ Az EK-Szerződés 86. cikkének (2) bekezdése az EGT-megállapodás 59. cikke (2) bekezdésének felel meg.

⁽⁶⁾ *Radio Telefís Éireann kontra Bizottság*, T-69/89 sz. ügy (EBHT 1991. II-485. o. (82) bekezdés); *Giuseppe Sacchi*, 155/73 sz. ügy (EBHT 1974., 409. o., (15) bekezdés).

⁽⁷⁾ Lásd a 2. lábjegyzetet.

⁽⁸⁾ Az EFTA Felügyeleti Hatóság 2002.2.20-i 32/02/COL határozata a norvég filmgyártásról és a filmmel kapcsolatos tevékenységekről. További részletek az ezen iránymutatások 24C.5. szakaszának 2. pontjában találhatók.

3. A 97/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel ⁽⁹⁾ módosított, a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezésekben meghatározott, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összefoglalásáról szóló, 1989. október 3-i 89/552/EGK irányelvvel ⁽¹⁰⁾ beépítették az EGT-megállapodás X. mellékletébe ⁽¹¹⁾. A 2000. július 26-i 2000/52/EK bizottsági irányelvvel ⁽¹²⁾ módosított, a tagállamok és a közvállalkozások közötti pénzügyi kapcsolatok átláthatóságáról és az egyes vállalkozásokon belüli pénzügyi átláthatóságról szóló, 1980. június 25-i 80/723/EGK irányelvvel ⁽¹³⁾ a 6/2001 EGT-vegyesbizottsági határozat ⁽¹⁴⁾ építette be az EGT-megállapodás jogi kereteibe. E szabályokat az „EFTA pilléren” belül az EFTA bírósága, a „közösségi pilléren” belül pedig az európai bíróság és az európai elsőfokú bíróság értelmezi. A hatóság számos, az állami támogatási szabályokra vonatkozó iránymutatást fogadott el, amelyek az Bizottság által kiadott hasonló közleményeknek felelnek meg.

24C.4. Az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdésének alkalmazhatósága

24C.4.1. A közszolgálati műsorszolgáltatók állami finanszírozásának állami támogatás jellege

1. Az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése szerint: „Ha e megállapodás másként nem rendelkezik, összeegyeztethetetlen az e megállapodásban foglaltak érvényesülésével az EK-tagállamok vagy az EFTA-államok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a Szerződő Felek közötti kereskedelmet.”
2. Az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése szerint az állami beavatkozás hatása, nem pedig célja a döntő tényező annak állami támogatás jellege vizsgálatakor. A közszolgálati műsorszolgáltatók állami finanszírozása általában állami támogatásnak tekintendő, amennyiben megfelel a fenti kritériumoknak. A közszolgálati műsorszolgáltatókat általában az állami költségvetésből vagy a tévékészülék-tulajdonosokra kirott díjakból finanszírozzák. Egyes különleges körülmények esetén az állam tőkeinjekcióval vagy az adósságok eltörlésével segíti a közszolgálati műsorszolgáltatókat. Ezek a pénzügyi intézkedések általában az állami hatóságoknak tulajdoníthatók, és állami források juttatásával járnak. Továbbá, és olyan mértékben, amennyiben ezen intézkedések nem felelnek meg a „piaci magánbefektető próbán”, összhangban a Hatóságnak az állami hatóságok eszközeire vonatkozó állami támogatási szabályainak 19. fejezetével és az állami támogatási előírásoknak a közvállalkozásokra történő alkalmazására vonatkozó 20. fejezettel ⁽¹⁵⁾, a legtöbb esetben csupán meghatározott műsorszolgáltatókat részesítenek előnyben, és így torzíthatják a versenyt. Természetesen az állami támogatás meglétét egyedi alapon kell elbírálni, és függ a finanszírozás egyedi jellegétől is ⁽¹⁶⁾.
3. Az Európai Bíróság megállapítása szerint: „Ha az állam által vagy állami forrásokból nyújtott támogatás megerősíti egy vállalkozás helyzetét más versenyző vállalkozásokéhoz képest a Közösségen belüli kereskedelemben, az utóbbiakat a támogatás által érintett vállalkozásoknak kell tekinteni” ⁽¹⁷⁾. Ily módon a közszolgálati műsorszolgáltatók állami finanszírozása általában a szerződő felek közötti kereskedelmet érintő tevékenységnek tekinthető. Nyilvánvalóan ez a helyzet a programjogok megszerzése és eladása tekintetében, ami gyakran nemzetközi szinten történik. Azon közszolgálati műsorszolgáltatók esetében, akik számára a reklámidő értékesítése megengedett, a reklám szintén határokon átvívelő hatással bír, különösen, ha országhatárokon átnyúló nyelvileg homogén területekről van szó. Továbbá a kereskedelmi műsorszolgáltatók tulajdonosi szerkezete több EGT-államra is kiterjedhet.
4. Az Európai Bíróság és az Európai Elsőfokú Bíróság esetjoga ⁽¹⁸⁾ szerint egy bizonyos vállalkozásnak állami forrásból történő juttatást állami támogatásnak kell tekinteni (feltéve hogy az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdése alkalmazásának valamennyi feltétele teljesül). Azonban az Európai Bíróság az *Altmark Trans GmbH*-val kapcsolatos ítéletében ⁽¹⁹⁾ (a továbbiakban: az *Altmark*-határozat) úgy határozott, hogy „amennyiben az állami intézkedést a közszolgálati kötelezettségek teljesítése érdekében a kedvezményezett vállalkozások által nyújtott szolgáltatások kompenzációjaként kell tekinteni, és az érintett vállalkozások nem élveznek valódi pénzügyi előnyt, továbbá az intézkedés ilyen módon a velük versenyző más vállalkozásnál nem hozza ezeket a vállalkozásokat kedvezőbb versenyhelyzetbe, az ilyen intézkedés nem tartozik az EK-Szerződés 92. cikke (1) bekezdésének (az EK-Szerződés jelenlegi 87. cikkének (1) bekezdése) hatálya alá.”

⁽⁹⁾ HL L 202., 1997.7.30., 60. o.

⁽¹⁰⁾ HL L 298., 1989.10.17., 23. o.

⁽¹¹⁾ 82/1999 EGT-vegyesbizottsági határozat, HL L 296., 2000.11.23., 39. o. és 54. EGT-kiegészítés, 2000.11.23., 99. o. (izlandi nyelven) és 2. rész, 69. o. (norvég nyelven), hatálybalépés: 2000.7.1.

⁽¹²⁾ HL L 193., 2000.7.29., 75. o.

⁽¹³⁾ HL L 195., 1980.7.29., 35. o., az EGT-megállapodás XV. mellékletébe építették be.

⁽¹⁴⁾ HL L 66., 2001.3.8., 48. o. és 12. EGT-kiegészítés, 2001.3.8., 6. o., hatálybalépés: 2002.6.1.

⁽¹⁵⁾ A Hatóság állami támogatási iránymutatásainak 19. fejezete az EKG-Szerződés [ex] 92. és 93. cikkének az állami hatóságok eszközeire vonatkozó alkalmazásáról szóló, 9-1984. sz. EK-értesítőn alapszik. A 20. fejezet megfelel az EKG-Szerződés [ex] 92. és 93. cikkének (most az EK-Szerződés 87. és 88. cikke), valamint a 80/723/EGK bizottsági irányelv 5. cikkének a feldolgozóiparban a közvállalkozásokra történő alkalmazásáról szóló, a tagállamokhoz címzett bizottsági közleménynek, HL C 307., 1993.11.13., 3. o.

⁽¹⁶⁾ Lásd a Bizottság NN 88/98. „Egy 24 órás reklámmentes hírszatóna finanszírozása a BBC licenccijával,” HL C 78., 2000.3.18., 6. o. és az NN 70/98. „Állami támogatás a közszolgálati csatornáknak, Kinderkanal és Phoenix” (HL C 238., 1999.8.21., 3. o.) határozatát.

⁽¹⁷⁾ Philip Morris kontra Bizottság, 730/79 sz. ügy (EBHT 1980., 2671. o.) 11. pont; Olaszország kontra Bizottság, C-303/88 sz. ügy (EBHT 1991., I-1433. o.) 27. pont; Németország kontra Bizottság, C-156/98 sz. ügy (EBHT 2000., I-6857. o.) 33. pont.

⁽¹⁸⁾ FFSA és mások kontra Bizottság, T-106/95 sz. ügy (EBHT 1997., II-229. o.); SIC kontra Bizottság, T-46/97 sz. ügy (EBHT 2000., II-2125. o.) és Franciaország kontra Bizottság, C-332/98 sz. ügy (EBHT 2000., I-4833. o.).

⁽¹⁹⁾ *Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg kontra Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH* C-280/00 sz. ügy (EBHT 2003., I-7747. o., 89. pont).

5. Az Európai Bíróság Altmark-határozata alapján a következő négy feltételnek kell teljesülnie ahhoz, hogy az ilyen kompenzáció ne minősüljön állami támogatásnak:
- „— először, a kedvezményezett vállalkozásnak ténylegesen közszolgálati kötelezettséget kell ellátnia, és ezeket a kötelezettségeket világosan meg kell határozni,
 - másodszor, a kompenzáció mértékének meghatározására szolgáló paramétereket objektíven és világosan előre meg kell határozni, annak megelőzésére, hogy a kompenzáció miatti gazdasági előny által a kedvezményezett vállalkozás a vele versenyben lévő vállalkozásokkal szemben előnyhöz jusson,
 - harmadszor, a kompenzáció nem lehet nagyobb, mint ami szükséges a közszolgálati kötelezettség ellátásának körében felmerülő költségek részben vagy egészben történő fedezéséhez, beleszámítva a kötelezettség ellátása során szerzett bevételeket és az ésszerű mértékű nyereséget,
 - negyedszer, ha – egyedi esetben – a közszolgálat ellátására a szolgáltatást a Közösség számára a legalacsonyabb költség mellett nyújtani tudó ajánlattevő kiválasztását lehetővé tevő nyilvános közbeszerzési eljárás mellőzésével választanak ki egy vállalkozást, a szükséges kompenzáció mértékét egy átlagos, megfelelően működő, a közszolgálati kötelezettségek ellátása érdekében megfelelő szállítóeszközzel rendelkező vállalkozás olyan költségeinek elemzésével kell meghatározni, amelyek közszolgálati kötelezettségek ellátása során merülnek fel, beleszámítva a kötelezettség ellátása során szerzett bevételeket és az ésszerű mértékű nyereséget is.”
6. A Hatóság a közszolgálati támogatásnak az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése szerinti vizsgálatokor figyelembe veszi az Európai Bíróság ezen értelmezését. Az olyan állami támogatás, amely megfelel a fent említett kritériumoknak, nem minősül az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak, és ezért a Hatóságnak sem kell bejelenteni.

24C.4.2. A támogatás jellege: létező támogatás az új támogatással szemben

1. A legtöbb tagállamban jelenleg hatályos finanszírozási programokat sok évvel ezelőtt vezették be. A Bizottságnak emiatt első lépésként meg kell határoznia, hogy e programok a Felügyeleti Hatóságról és Bíróságról szóló megállapodás 3. jegyzőkönyve ⁽²⁰⁾ I. része 1. cikkének (1) bekezdése értelmében „létező támogatásnak” tekinthetők-e.
2. A létező támogatást a Felügyeleti Hatóságról és Bíróságról szóló megállapodás 3. jegyzőkönyve I. része 1. cikkének (1) bekezdése szabályozza, amely megállapítja, hogy: „Az EFTA Felügyeleti Hatóság az EFTA-államokkal együttműködve folyamatosan vizsgálja az EFTA-államokban létező támogatási programokat. Az EFTA Felügyeleti Hatóság javaslatot tesz az államoknak az EGT-megállapodás fokozatos fejlődése vagy működése által megkövetelt megfelelő intézkedések meghozatalára.”
3. A Felügyeleti Hatóságról és a Bíróságról szóló megállapodás 3. jegyzőkönyve II. része 1. cikke b) pontjának i. alpontja szerint létező támogatás „minden olyan támogatás, amely az EFTA-Megállapodásnak az érintett EFTA-államokban történő hatálybalépését megelőzően már létezett, vagyis az olyan támogatási programok és egyedi támogatások, amelyeket az EFTA-Megállapodás hatálybalépése előtt vezettek be, és azt követően is alkalmazandók.”
4. A Felügyeleti Hatóságról és a Bíróságról szóló megállapodás 3. jegyzőkönyve II. része 1. cikke b) pontjának v. alpontja szerint létező támogatás továbbá az „olyan támogatás, amelyet létező támogatásnak kell tekinteni, mert megállapítható, hogy hatálybalépése idején nem minősült támogatásnak, és ezt követően – az Európai Gazdasági Térség fejlődésének eredményeként és anélkül, hogy az EFTA-állam módosította volna – vált támogatássá (...)”
5. A Felügyeleti Hatóságról és a Bíróságról szóló megállapodás 3. jegyzőkönyvével és az Európai Bíróság esetjogával ⁽²¹⁾ összhangban a Hatóságnak ellenőriznie kell, hogy a jogi keretek, amelyek szerint a támogatást nyújtják, a támogatás bevezetése óta változtak-e. A Hatóságnak figyelembe kell vennie egy adott EFTA-állam műsorszolgáltatási rendszerével kapcsolatos minden jogi és gazdasági tényezőt. Noha az ilyen vizsgálat szempontjából lényeges jogi és gazdasági tényezők az összes vagy a legtöbb EFTA-államban közősek, a Hatóság meggyőződése, hogy az esetenkénti megközelítés a legmegfelelőbb.

24C.5. Az állami támogatásnak az EGT-megállapodás 61. cikkének (2) bekezdése és 61. cikkének (3) bekezdése szerinti összeegyeztethetőségének vizsgálata

1. A közszolgálati műsorszolgáltatóknak nyújtandó állami támogatást a Hatóságnak meg kell vizsgálnia annak megállapítása érdekében, hogy az EGT-megállapodás működésével összeegyeztethető-e. Az EGT-megállapodás 61. cikk (2) bekezdésében és a 61. cikk (3) bekezdésében felsorolt eltérések alkalmazhatók.

⁽²⁰⁾ Az EK-Szerződés 88. cikke (1) bekezdésének felel meg.

⁽²¹⁾ *Namur-Les Assurances du Crédit SA kontra Office National du Ducroire* és a belga állam, C-44/93 sz. ügy (EBHT 1994., I-3829. o.).

2. Az EGT-megállapodás nem tartalmaz az EK-Szerződés 151. cikke (4) bekezdésének megfelelő olyan rendelkezést, amely a Bizottságot arra kötelezi, hogy a Szerződés egyéb rendelkezései alá tartozó tevékenysége során figyelembe vegye a kulturális szempontokat, és nem tartalmaz az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének d) pontjában említetthez hasonló kulturális mentességet sem. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az állami támogatás szabályainak alkalmazása ne tenné lehetővé a kulturális szempontok figyelembevételét. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Hatóság a norvég filmgyártás és filmmel kapcsolatos tevékenységek állami támogatásáról szóló határozatában megállapította, hogy a filmgyártást támogató intézkedéseket az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdése c) pontjával összhangban kulturális alapon jóvá lehet hagyni, amennyiben ez a megközelítés kellően figyelembe veszi a Bizottság által kidolgozott kritériumokat, és amennyiben a megközelítés nem tér el lényegesen a Bizottságnak az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének d) pontjának elfogadását megelőző gyakorlatától. Másodsorban meg kell jegyezni, hogy a Bizottság az ír film- és televíziós műsorgyártásnak szánt támogatási csomagról szóló NN 49/97 és N 357/99 határozatában kifejezetten hangsúlyozta, hogy az EK-Szerződés 151. cikke (1) bekezdésének és 87. cikke (3) bekezdése d) pontjának bevezetése nem szükségszerűen tükrözi a Bizottság kulturális ágazattal kapcsolatos politikájának változását. Harmadsorban pedig a műsorszolgáltatást illetően a közszolgálati műsorszolgáltatásról szóló állásfoglalás elismeri, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatásnak kulturális szerepe van, továbbá hogy a versenyszabályoknak a közszolgálati feladat megvalósulását is figyelembe kell venniük.
3. A Hatóságnak kell döntenie az EGT-megállapodás 61. cikkének (3) bekezdésében szereplő mentességi rendelkezések tényleges alkalmazásáról és arról, milyen mértékben kell a kulturális szempontokat figyelembe venni. Emlékeztetni kell arra, hogy azon rendelkezéseket, amelyek az állami támogatás tilalma alól mentességet nyújtanak, szigorúan kell alkalmazni. Ezért a Bizottság véleménye szerint a támogatásnak az állami támogatás tilalma alóli mentessége céljából a kultúrának a 87. cikk (3) bekezdésének d) pontja szerinti fogalmát szűk értelemben kell használni. Ugyanazt kell abban az esetben is alkalmazni, amikor a Hatóság azt vizsgálja, hogy egy intézkedés az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerint kulturális alapon mentességet élvezhet-e. Amint azt a Bizottság a „Kinderkanal és Phoenix” határozatában kijelentette, egy tagállam oktatási és demokratikus igényei, valamint a kultúra előmozdítása között különbséget kell tenni⁽²²⁾. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a jegyzőkönyv különbséget tesz valamennyi társadalom kulturális, társadalmi és demokratikus igényei között. Az oktatásnak természetesen lehet kulturális vonatkozása.
4. A közszolgálati műsorszolgáltatóknak nyújtott állami támogatás gyakran nem tesz különbséget e három igény között. Következésképpen, hacsak egy EFTA-állam nem ír elő külön meghatározást és külön finanszírozást a kizárólag a kultúra előmozdítására nyújtott állami támogatásra, a támogatás általában nem hagyható jóvá azon az alapon. Mindazonáltal az EGT-megállapodás 59. cikk (2) bekezdése alapján, amely az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokra vonatkozik, rendszerint meg lehet vizsgálni az ilyen támogatást. Bármely esetben, bármi legyen is az összeegyeztethetőség vizsgálatának jogalapja, a tényleges elemzést a Hatóság végzi ugyanazon, nevezetesen az ebben az iránymutatásban megállapított kritériumok alapján.

24C.6. Az állami támogatásnak az EGT-megállapodás 59. cikkének (2) bekezdése szerinti összeegyeztethetőségének vizsgálata

1. Az Európai Bíróság következetesen kitartott amellett, hogy az EK-Szerződés 86. cikke⁽²³⁾ eltérést biztosít, és emiatt megszorítással kell értelmezni. Az Európai Bíróság tisztázta, hogy annak érdekében, hogy egy intézkedés élvezze az eltérés előnyeit, az összes következő feltételnek meg kell felelnie:
 - i. a kérdéses szolgáltatásnak általános gazdasági érdekűnek kell lennie, és a tagállamnak egyértelműen akként kell meghatároznia (meghatározás);
 - ii. a kérdéses vállalkozást a tagállamnak kifejezetten meg kell bíznia az adott szolgáltatás ellátásával (megbízás);
 - iii. a Szerződés versenyszabályai alkalmazásának (ebben az esetben az állami támogatás megtiltása) korlátoznia kell a vállalkozás számára konkrétan kijelölt feladatok teljesítését, és az ilyen szabályok alóli mentesség nem befolyásolhatja a kereskedelem alakulását a Közösség érdekeivel ellentétes mértékben (arányossági kritérium).
2. A Hatóság feladata annak megállapítása, hogy ezek a kritériumok teljesülnek-e, amikor az EGT-megállapodás vonatkozó 59. cikkének (2) bekezdését az EFTA-államokkal kapcsolatban alkalmazza.
3. A közcélú műsorszolgáltatás egyedi esetében a fenti megközelítést a jegyzőkönyv értelmező rendelkezéseire figyelemmel kell alkalmazni, amely megemlíti „az egyes tagállamok által átruházott, meghatározott és megszerzett közszolgálati feladat”-ot (meghatározás és megbízás) és eltérést biztosít a Szerződés szabályai alól a közszolgálati műsorszolgáltatás finanszírozása esetében, „amennyiben az ilyen finanszírozást a műsorszolgáltató szervezeteknek ... közszolgálati feladat ellátásához nyújtják, és ... a Közösségen belüli kereskedelmi és versenyfeltételeket nem befolyásolja a közös érdekekkel ellentétes mértékben, ugyanakkor e tekintetben a közszolgálati feladat megvalósulását is figyelembe kell venni” (arányosság).

⁽²²⁾ Lásd a 16. lábjegyzetet.

⁽²³⁾ Az EK-Szerződés 86. cikke az EGT-megállapodás 59. cikkének felel meg.

4. Amint azt a Bizottság legújabb esetgyakorlata is mutatja, az olyan intézkedést, amely nem felel meg valamennyi Altmark-kritériumnak, az EK-Szerződés 86. cikkének (2) bekezdésével – illetve az EGT-megállapodás 59. cikkének (2) bekezdésével – összhangban továbbra is vizsgálni kell ⁽²⁴⁾.

24C.6.1. A közszolgálati feladat meghatározása

1. Az EGT-megállapodás 59. cikk (2) bekezdésének alkalmazására vonatkozó 24C.6.1. pontjában említett feltétel teljesítésének érdekében meg kell állapítani a közszolgálati megbízás hivatalos meghatározását. Csak így tudja a Bizottság megfelelő jogi biztonsággal megállapítani, hogy az EGT-megállapodás 59. cikkének (2) bekezdése szerinti eltérés alkalmazható-e.
2. A közszolgálati megbízás meghatározása az EFTA-államok hatáskörébe tartozik, amelyek nemzeti, regionális vagy helyi szinten hozhatnak döntést. Nagy általánosságban azt lehet mondani, hogy e hatáskör gyakorlásában az „általános gazdasági érdekű szolgáltatások” közösségi fogalmát figyelembe kell venni. Mindazonáltal, tekintve a műsorszolgáltatási ágazat különleges jellegét, egy „tág” meghatározás, amely egy adott műsorszolgáltatót – a nézettség bizonyos szintjének megőrzése mellett – kiegyensúlyozott és változatos program készítésével bíz meg a feladatnak megfelelően, a jegyzőkönyv értelmező rendelkezéseit szem előtt tartva, jogszerűnek tekinthető az EGT-megállapodás 59. cikkének (2) bekezdése szerint. Egy ilyen meghatározás egybehangzó lenne az adott társadalom demokratikus, társadalmi és kulturális igényei kielégítésének, valamint a pluralizmus garantálásának céljával, beleértve a kulturális és nyelvi sokszínűséget is.
3. Hasonlóképpen, a közszolgálati feladat tartalmazhat olyan szolgáltatásokat, amelyek nem a hagyományos értelemben vett „programok”, mint például az on-line információs szolgáltatás, amennyiben a kérdéses társadalom ugyanazon demokratikus, társadalmi és kulturális igényeinek kielégítését célozzák, míg figyelembe veszik a digitális korszakban a tevékenységek fejlődését és diverzifikációját is.
4. Ha a közszolgálati feladat alkalmazási körét kiterjesztik új szolgáltatások teljesítésére, a meghatározást és a megbízási aktust megfelelően módosítani kell az EGT-megállapodás 59. cikke (2) bekezdésének határain belül.
5. A Hatóság feladata annak ellenőrzése, hogy az EFTA-államok tiszteletben tartják-e az EGT-megállapodás rendelkezéseit. A műsorszolgáltatási ágazatban a közszolgáltatás meghatározását tekintve a Hatóság szerepe a nyilvánvaló hibák feltárására korlátozódik. Nem a Hatóság feladata annak eldöntése, hogy egy programot általános gazdasági érdekű szolgáltatásként kell-e nyújtani, sem egy bizonyos termék jellegének vagy minőségének megkérdőjelezése. A közszolgálati feladat meghatározása mindazonáltal nyilvánvalóan hibás lenne, ha olyan tevékenységeket tartalmazna, amelyekről ésszerűen nem lehet feltételezni, hogy kielégítik „valamennyi társadalom demokratikus, társadalmi és kulturális igényeit”. Rendszerint ez a helyzet állna elő például az e-kereskedelem esetében. Ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy a közszolgálati feladat a köznek kínált általános érdekű szolgáltatásokat írja le. A közszolgálati feladat meghatározásának kérdését nem szabad összekeverni az e szolgáltatások biztosítására kiválasztott pénzügyi mechanizmus kérdésével. Ezért, miközben a közszolgálati műsorszolgáltatók végezhetnek olyan kereskedelmi tevékenységet, mint például a reklámidő értékesítése bevételszerzés érdekében, e tevékenységeket általában nem lehet a közszolgálati feladat részének tekinteni.
6. A közszolgálati megbízás meghatározásának a lehető legpontosabbnak kell lennie. Nem hagyhat kétséget afelől, hogy a megbízott üzemeltető által végzett bizonyos tevékenység az EFTA-állam szándékai szerint a közszolgálati feladat körébe tartozik-e vagy sem. A közszolgálati műsorszolgáltatókra kirótt kötelezettségek érthető és pontos meghatározása nélkül a Hatóság nem tudná az EGT-megállapodás 59. cikkének (2) bekezdése szerinti feladatait végrehajtani, és ebből következően nem tudna azon rendelkezés szerint mentességet adni.
7. A közszolgálati feladat által felölelt tevékenységek pontos megjelölése fontos a nem közszolgálati üzemeltetők számára is, hogy meg tudják tervezni tevékenységeiket.
8. Végül, a közszolgálati feladat feltételeit is pontosan meg kell állapítani, hogy az EFTA-államok hatóságai hatékonyan tudják ellenőrizni teljesítésüket, a következő fejezet szerint.

24C.6.2. Megbízás és felügyelet

1. Annak érdekében, hogy az EGT-megállapodás 59. cikkének (2) bekezdése alóli mentesség előnyét élvezze, a közszolgálati feladatot hivatalos aktussal kell egy vagy több vállalkozásnak adni (például jogszabály révén, szerződéssel vagy hatáskör-megjelöléssel).
2. Mindamellet nem elegendő, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatót hivatalosan megbízzák egy jól körülírt közszolgáltatás végzésével. Az is szükséges, hogy a közszolgáltatást ténylegesen az állam és a megbízott vállalkozás közötti hivatalos megállapodásban előírtak szerint lássák el. Ezért kívánatos, hogy egy megfelelő hatóság vagy kijelölt testület folyamatosan ellenőrizze a végrehajtást. A megbízott üzemeltető számára megszabott minőségi előírások tekintetében nyilvánvaló, hogy ilyen felügyelőhatóságra vagy -testületre szükség van. Nem a Hatóság feladata annak megítélése, hogy teljesülnek-e a minőségi előírások: biztosítani kell, hogy az EFTA-államok által végzett megfelelő felügyeletre támaszkodhasson.

⁽²⁴⁾ A Bizottság C62/1999 határozata, RAI, 99. pont és C85/2001, RTP, 158. pont.

3. A közszolgálati kötelezettségek teljesítésének hatékony felügyeletét biztosító mechanizmus kiválasztása az EFTA-állam hatásköre. Egy ilyen testület szerepe csak akkor tekinthető hatékonyknak, ha a Hatóság független a megbízott vállalkozástól.
4. Ha nincsen elegendő és megbízható jele annak, hogy a közszolgáltatást ténylegesen a megbízás szerint látják el, a Hatóság nem tudja az EGT-megállapodás 59. cikkének (2) bekezdése szerinti feladatait végrehajtani, és ezért nem tud azon rendelkezés alapján mentességet adni.

24C.6.3. A közszolgálati műsorszolgáltatás finanszírozása és az arányossági próba

24C.6.3.1. A finanszírozás kiválasztása

1. A közszolgálati feladat lehet mennyiségi, minőségi vagy mindkettő. Formájuktól függetlenül ezeknél indokolt a kompenzáció, amennyiben olyan járulékos költségekkel járnak, amelyek a műsorszolgáltatónál rendes körülmények között nem merültek volna fel.
2. A finanszírozási programokat két nagy kategóriára lehet osztani: „egyedüli finanszírozású” és „kettős finanszírozású” programokra. Az „egyedüli finanszírozású” kategória azokat a rendszereket foglalja magában, amelyekben a közszolgálati műsorszolgáltatást kizárólag állami alapokból finanszírozzák, bármilyen formában. A „kettős finanszírozású” rendszerek olyan programok széles körét foglalják magukban, ahol a közszolgálati műsorszolgáltatást állami források és kereskedelmi tevékenységekből – mint például reklámidő vagy programok értékesítése – származó bevételek különböző kombinációi révén finanszírozzák.
3. A közszolgálati műsorszolgáltatásról szóló állásfoglalás szerint: „Az Európai Közösséget létrehozó szerződés rendelkezései nem érintik a tagállamoknak azt a hatáskörét, hogy közszolgálati műsorszolgáltatást finanszírozzanak...”. Ez magában foglalja a finanszírozási program kiválasztását. Amennyiben az érintett piacokon (pl. reklám, programok vétele és/vagy eladása) folytatott versenyt nem befolyásolja a közös érdekekkel ellentétes mértékben, elvileg nem lehet kifogásolni a kettős finanszírozású program (az állami alapok és a reklámbevételek kombinációja) választását az egyedüli finanszírozású program (kizárólag állami alapok) helyett.
4. Míg az EFTA-államok szabadon választhatnak a közszolgálati műsorszolgáltatás finanszírozási formái közül, a Hatóságnak ellenőriznie kell az EGT-megállapodás 59. cikkének (2) bekezdése alapján, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások teljesítésére vonatkozó versenyszabályok általános alkalmazásától való eltérés nem befolyásolja-e aránytalanul a versenyt a közös piacon. A próba negatív jellegű: azt vizsgálja, hogy az elfogadott intézkedés nem aránytalan-e. A támogatás a kereskedelem fejlődését sem befolyásolhatja a közös érdekekkel ellentétes mértékben.
5. A közszolgálati műsorszolgáltatásról szóló állásfoglalás is megerősíti ezt a megközelítést, megállapítva, hogy a finanszírozás „befolyásolhatja a Közösségben a kereskedelmi és versenyfeltételeket a közös érdekekkel ellentétes mértékben, ugyanakkor e tekintetben a közszolgálati feladat megvalósulását figyelembe kell venni.”

24C.6.3.2. Az állami támogatás vizsgálatának átláthatósági követelményei

1. A fent leírt hatósági vizsgálathoz a közszolgálati feladat világos és pontos meghatározása és a közszolgálati és nem közszolgálati tevékenységek világos és megfelelő elkülönítése szükséges. E két terület elszámolásának elkülönítése általában már nemzeti szinten szükséges az átláthatóság és az elszámoltathatóság biztosítása érdekében, állami alapok használata esetén. Az elszámolások elkülönítése azért szükséges, hogy a Hatóság el tudja végezni az arányossági próbát. Ez a Hatóságnak olyan eszközt biztosít, amely lehetővé teszi számára az állítólagos kereszt-támogatás ellenőrzését és az általános gazdasági érdekű szolgáltatások részére történő indokolt kompenzációs kifizetések védelmét. Kizárólag a költségek és a bevételek megfelelő megosztása alapján lehet meghatározni, hogy az állami finanszírozást ténylegesen a közszolgálati megbízás nettó költségeire korlátozzák-e, és így az EGT-megállapodás 59. cikkének (2) bekezdése szerint elfogadható-e.
2. A hatóságok és a közvállalkozások közötti, és a különleges vagy kizárólagos jogokkal felruházott vagy általános gazdasági érdekű szolgáltatás végzésével megbízott vállalkozásokon belüli pénzügyi viszonyok átláthatósági követelményeit a 80/723/EGK irányelv⁽²⁵⁾ tartalmazza.
3. Az EFTA-államok a 80/723/EGK irányelv alapján kötelesek meghozni azokat az intézkedéseket, amelyek – bármely olyan vállalkozás esetében, amelyet különleges vagy kizárólagos jogokkal ruháztak fel, vagy általános gazdasági érdekű szolgáltatás végzésével bíztak meg, és bármilyen formában állami támogatáshoz jut, és amely más tevékenységeket, vagyis nem közszolgálati tevékenységeket is végez – biztosítják, hogy: a) a különböző tevékenységek, azaz a közszolgálati és nem közszolgálati tevékenységek szerinti belső elszámolásokat elkülönítik; b) minden költséget és bevételt helyesen, következetesen alkalmazott és objektíven indokolható költségelszámolási elvek alapján jelölnek ki és osztanak meg; és c) a költségelszámolási elveket, amely szerint az elkülönített elszámolásokat fenntartják, világosan meghatározzák.

⁽²⁵⁾ Lásd a 12. lábjegyzetet.

4. Az általános átláthatósági követelmények a 2000/52/EK irányelv ⁽²⁶⁾ ötödik preambulumbekzdése szerinti műsorszolgáltatókra is vonatkoznak. Az új követelmények a közszolgálati műsorszolgáltatókra vonatkoznak, amennyiben azok állami támogatás kedvezményezettjei és általános gazdasági érdekű szolgáltatással bízták meg őket, amelyre nem állapítottak meg megfelelő időszakra állami támogatást egy nyitott, átlátható és megkülönböztetésmentes eljárást követően. Az elszámolás elkülönítésének kötelezettsége nem vonatkozik azokra a közszolgálati műsorszolgáltatókra, akik tevékenysége általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtására korlátozódik, és e szolgáltatások alkalmazási körén kívül más tevékenységet nem folytatnak.
5. A műsorszolgáltatási ágazatban az elszámolások elkülönítése nem okoz különösebb problémát a bevételi oldalon, de nem biztos, hogy egyértelmű vagy egyáltalán megvalósítható a költség oldalon. Ez annak a ténynek tulajdonítható, hogy a műsorszolgáltatási ágazatban az EFTA-államok a műsorszolgáltatók teljes programját úgy tekintik, mint amelyre kiterjed a közszolgálati feladat, számításba véve ugyanakkor kereskedelmi kiaknázását. Más szavakkal, különböző tevékenységek osztoznak nagymértékben ugyanazon a forráson.
6. Ezen okokból a Hatóság úgy ítéli meg, hogy a bevételi oldalon a műsorszolgáltatás üzemeltetőinek részletes elszámolást kellene benyújtaniuk a nem közszolgálati tevékenységek végzéséből származó összes bevétel forrásairól és összegéről.
7. A kiadási oldalon a nem közszolgálati tevékenységre vonatkozó költségeket világosan meg kell jelölni. Továbbá, ha a közszolgálati és nem közszolgálati tevékenységek elvégzésére ugyanazon erőforrásokat – személyzet, berendezés, helyhez kötött létesítmény stb. – használják, ezek költségeit a vállalkozás nem közszolgálati tevékenységeket is magában foglaló, illetve azok nélküli összes költségének különbsége alapján kell megosztani ⁽²⁷⁾.
8. A fentiek magukban foglalják azt is, hogy a más közüzemi ágazatokban általánosan elfogadott megközelítéssel szemben azokat a költségeket, amelyek – mialatt a kereskedelmi tevékenységekből is hasznot húznak – maradéktalanul a közszolgálati tevékenységeknek tulajdoníthatóak, nem kell elosztani a két tevékenységforma között, és maradéktalanul a közszolgáltatáshoz utalhatóak. Ez lehet például a helyzet egy olyan program előállítási költségei esetén, amelyeket a közszolgálati feladat részeként tüntetnek fel, de amelyeket más műsorszolgáltatóknak is eladnak. A fő példa azonban a közönség, amelyet mind a közszolgálati feladat teljesítése, mind a reklámidő értékesítése céljából teremtenek. Úgy ítéli meg, hogy e költségek teljes elosztása a két tevékenység között az önkényesség és értelmetlenség kockázatával jár. Mindazonáltal a költségek felosztását az elszámolások átláthatósága szempontjából nem szabad összekeverni a költségmegtérüléssel az árpolitikák meghatározásában. Az utóbbi kérdést az alábbi 24 C.6.3.3. szakasz 2. pontja fejt ki.

24C.6.3.3. A r á n y o s s á g

1. Az arányossági próba végrehajtásánál a Hatóság abból a megfontolásból indul ki, hogy az állami finanszírozás általában szükséges egy vállalkozás számára közszolgálati feladatai végrehajtásához. Azonban az e próbának való megfelelés érdekében szükséges, hogy az állami támogatás ne haladja meg a közszolgálati feladat nettó költségeit, figyelembe véve más, a közszolgálati feladatból származó közvetlen vagy közvetett bevételeket is. Ezen okból azt a nettó hasznot, amely a nem közszolgálati tevékenységeknél a közszolgálati tevékenységből származik, figyelembe fogják venni a támogatás arányosságának vizsgálatánál.
2. Másrészt előfordulhatnak olyan piaci torzulások, amelyek nem szükségesek a közszolgálati feladat teljesítéséhez. Egy közszolgálati műsorszolgáltató például, amennyiben az állami támogatás az alacsonyabb bevételeket fedezi, hajlamos lehet a hirdetési árak vagy más, nem közszolgálati tevékenységek piaci árának lenyomására, hogy a versenytársak bevételeit csökkentse. Az ilyen magatartás, ha megnyilvánul, nem tekinthető a műsorszolgáltatónak tulajdonított közszolgálati feladat szerves részének. Ha egy közszolgálati műsorszolgáltató a nem közszolgálati tevékenységek területén alacsonyabb árat ígér, mint amely szükséges az elkülönített tevékenységhez kapcsolódó azon költségek megtérüléséhez, amelyek egy hasonló helyzetben lévő hatékony kereskedelmi üzemeltetőnél általában felmerülnek, az ilyen gyakorlat a közszolgálati kötelezettségek túlkompenzációját jelentené. Ez minden esetben az Európai Gazdasági Térségen belüli kereskedelmi és versenyfeltételeket a közös érdekekkel ellentétes mértékben befolyásolná.
3. Ennek megfelelően az arányossági próba végrehajtásánál a Bizottság figyelembe veszi, hogy a támogatás révén felmerülő versenytorzulás indokolt-e az EFTA-állam által meghatározott közszolgáltatás teljesítéséhez és finanszírozásának biztosításához. Ha szükséges, a Hatóság fel fog lépni más, a Szerződésben foglalt rendelkezésekre figyelemmel is.

⁽²⁶⁾ Lásd a 13. és 14. lábjegyzetet.

⁽²⁷⁾ Ez arra a feltételezett szituációra próbál utalni, amelyben a nem közszolgálati tevékenységeket abba kellett hagyni: a költségek, amelyeket így elkerülnének, a nem közszolgálati tevékenységeket illető közös költségek összegét jelentik.

4. Az állami támogatásnak a versenyre és a kereskedelem fejlődésére gyakorolt hatásainak elemzésekor mindenképpen az egyes helyzetek egyedi jellemzőiből kell kiindulni. Minden egyes piac tényleges versenystruktúráját és egyéb jellemzőit nem lehet e közleményben leírni, mivel általában eléggé eltérőek. Ugyanezen okból ez az iránymutatás nem tudja előzetesen meghatározni azokat a feltételeket, amelyek szerint a közszolgálati műsorszolgáltatók árai összhangban vannak a 24.C.6.3.3. szakasz 2. pontjában ismertetett elvekkel. Ezért a közszolgálati műsorszolgáltatóknak nyújtandó állami támogatásnak az EGT-megállapodás 59. cikk (2) bekezdése szerinti összeegyeztethetőségét végül is kizárólag egyedi alapon lehet vizsgálni, a Hatóság gyakorlatának megfelelően.
5. A Bizottság vizsgálatában figyelembe fogja venni azt a tényt, hogy amennyiben az állami támogatás szükséges a közszolgálati kötelezettség végrehajtásához, a rendszer egésze akár pozitív hatással is lehet néhány érintett piacra azzal, hogy alternatív forrást tart fenn a kínálati oldalon ⁽²⁸⁾. Mindamellett ezt a hatást össze kell vetni a támogatás lehetséges negatív hatásaival, mint például más üzemeltetők e piacokra való belépésének megakadályozása, és ezáltal egy oligopolisztikusabb piaci szerkezet lehetővé tétele, vagy a közszolgálati üzemeltetőknek az érintett piacokon való esetleges versenyellenes magatartásának előidézése.
6. A Hatóság szintén figyelembe veszi azt a nehézséget, amellyel néhány EFTA-állam szembesülhet a szükséges pénzeszközök előteremtésekor, ha a közszolgáltatás egy lakosra jutó költségei, más feltételek azonossága esetén, magasabbak ⁽²⁹⁾.

⁽²⁸⁾ Ez nem jelenti azt, hogy az állami támogatást olyan eszközként lehet kezelni, amely növeli a kínálatot és a versenyt egy piacon. Az állami támogatás, amely egy üzemeltető számára lehetővé teszi a piacon maradási visszatérő veszteségei ellenére, nagy torzulást okoz a versenyben, mivel hosszú távon kisebb hatékonysághoz, kisebb kínálathoz és magasabb fogyasztói árakhoz vezet. E tekintetben a jogi és gazdasági belépési korlátok elmozdítása, egy hatékony trösztellenes politika biztosítása és a pluralizmus előmozdítása hatékonyabb eszköz. A természetes monopóliumok általában szabályozás hatálya alá tartoznak.

⁽²⁹⁾ Hasonló nehézségek akkor is felmerülhetnek, ha a közszolgálati műsorszolgáltatás nyelvi kisebbségekhez szól, vagy helyi igényeket elégít ki.